

EDZARD ERNST

Medikuntza alternatiboko irakaslea Exeterko Unibertsitatean

ARGAZKIAK: IÑIGO IBÁÑEZ

GUILLERMO ROA ZUBIA
Elhuyar Zientziaren Komunikazioa

“Zientziaren eta pseudozientziaren artean luze egon ondoren, bada garaia egia esateko”

Bizitza osoan izan du gertu Edzard Ernstek medikuntza alternatiboa. Batzuetan, erabili izan du, eta, beste batzuetan baztertu. Garai batean, zalea izan zen, eta, une batetik aurrera, oso begi kritikoz begiratu dio. Baina inoiz ez du ihes egin gai horretatik, eta hori denon mesederako da, gogoz aztertu baitu medikuntza alternatiboa zientziaren ikuspuntutik. Orain, erretiratzeko asko falta ez duenean, *Sendabide ala iruzurbide. Medikuntza alternatiboa proban* liburua aurkeztu du, Simon Singh idazlearekin batera “egiari buruz” idatzitako liburua.

Beti interesatu zaizu medikuntza alternatiboa?

Bai, medikuntza-mota horrekin hazi nintzen. Familia-ko medikua homeopata zen, nahiko homeopata ospetsua Alemanian. Gure aita eta aitona medikuak ziren. Eta badakit gure aitak homeopatiarekin tratatu ohi zituela pazienteak. Eta, ia kasualitatez, medikuntza-fakultatetik irtendakoan homeopatia-klinika batean lortu nuen lehen lanpostua. Han ikasi nuen teknika batzuen alde praktikoa, homeopatiarena batez ere, eta alde egin nuenean, urte eta erdi geroago, teknika horien zale handia nintzen. Noizean behin erabili izan ditut nire jardunean.

Homeopatiak ez duela funtzionatzen konturatzean, ez zinen mundu horretatik urrundu, baizik eta aztertu egin zenuen homeopatia ikuspuntu zientifikotik. Zergatik?

Nire pertzepzioa zen homeopatiak funtzionatu egiten duela. Oraindik ere esaten dizut homeopatiak funtzionatzen duela. Ez dago zalantzarik. Baina zientifikoki aztertzen hasi nintzenean, galdera bat sortu zitzaidan: zergatik funtzionatzen du? Erremedio homeopatikoa zientifikoki ez da oso sendoa; ez dago azalpen zientifiko bat homeopatiak funtziona dezan. Beraz, galdera zen: eragiten al du homeopatian zientifikoki ulertzen ez dugun zerbaitek, edo, bestela, nolatan hobetzen da pazienteak homeopatarekin egon ondoren? Gero ikerketa asko egin ziren (ez guk bakarrik; mundu osoan, homeopatiari buruzko 200 ikerketa eta proba kliniko inguru daude gaur egun). Eta oso argi azaldu zen azken bi hamarkadetan erremedio homeopatikoa plazebo dela, eta homeopatarekin izandako topaketa terapeutikoak funtzionatzen duela. Psikoterapia txiki bat bezalakoa da, eta pazienteari lagundu egiten dio. Izan ere, plazeboaren kontrako probak egiten badituzu, emaitza

EDZARD ERNST

Medikuntza osagarriko katedrako lehen postua hartu zuen Edzard Ernst medikuak, Exeterko Unibertsitatean. 1948an jaio zen Wiesbaden, Alemanian, eta medikuntza alternatiboa ikasi, aplikatu eta ikertu du zientziaren ikuspuntutik. Haren ibilbide profesionala, hain zuzen, horretara bideratu du, medikuntza-mota horren eta zientziaren arteko harremana aztertzea eta indartzera. Eta ospe handia iritsi zaio Simon Singh idazlearekin batera *Trick or Treatment* liburua argitaratu zuenetik. Elhuyar Fundazioak euskaratu du liburu hori, *Sendabide ala iruzurbide. Medikuntza alternatiboa proban*, eta Ernst bisitan izan da Euskal Herrian liburua aurkezten.

negatiboa da. Eta egiten baduzu behaketa-azterketa bat, homeopatek oso gustuko dutena, kontrol-talderik erabili gabe, frogatu daiteke pazienteen % 70 hobetzen direla tratamendu homeopatikoa jasota (horiek dira zenbakiak, gutxi gorabehera). Baina horrek ez du zeri-kusirik erremedioarekin berarekin.

Zuk zeuk erabaki zenuen homeopatia eta beste teknikak zientifikoki aztertzea ala talde batek lagunduta egin zenuen?

Vienan nengoan, eta sail bateko burua nintzen. Baina ez nengoen batere gustura Vienan. Behin, *NewScientist* aldizkaria irakurtzen ari nintzen gogo handiz, eta artikulu baten azpiko iragarkiak ere irakurri nituen. Eta han ikusi nuen Exeterko Unibertsitatea medikuntza osagarriko katedra sortzeko irakasle baten bila zebilela. Beraz, atlasa hartu nuen, eta begiratu nuen non ote

zegoen Exeter, eta iruditu zitzaidan toki interesgarria zela. Nik eta emazteak oso gustuko dugu Ingalaterran bizitzea. Beraz, erabaki nuen postua eskatzea.

“Niretzat argi zegoen zer behar zuen medikuntza alternatiboak, ordura arte inork ez baitzion aplikatu zientzia modu serio eta sistematikoan esparru horri.”

Aukera zenuen han nahi zenuen bezala lan egiteko?

Medikuntza alternatiboko lehen irakasle-postua zen. Niretzat argi zegoen zer behar zuen medikuntza alternatiboak, ordura arte inork ez baitzion aplikatu zientzia modu serio eta sistematikoan esparru horri. Eta oso-oso esparru zabala da. Baina kontratua sinatu nuen

nean konturatu nintzen haiek dirua lortu zutela emaille batengandik, eta ni irakaslea izatea nahi zuten, ez ikertzailea. Paperaren gainean, eskolak eman behar nituen eta jendea hezi. Nik ezetz esan nien. Ezin nuen horrelakorik egin. Ez nintzen ona horretan; ez zen nire espezialitatea, ezta nire helburua ere. Eta haiek erantzun zidaten bazekitela ikertzailea nintzela, eta iker-tzaile izateko kontratatu nindutela. Kontratua paper-puska bat besterik ez zela. Eta nahi nuena egiteko aukera eman zidaten.

Hitz egin dezagun liburuari buruz. Nola elkartu zinen Simon Singh idazlearekin?

BBC katea medikuntza alternatiboari buruzko programa bat egiten ari zen. Eta ni nintzen haien aholkularia. Lau zati zituen programak, eta haietako bat akupunturari buruzkoa zen. BBCkoek gidoia erakutsi zidaten, testu osoa, baina ez irudiak.

Simonek programa ikusi zuen, eta kexatu egin zen BBCra. Esaten zuen oso engainagarria zela. Telefonoz deitu zidan, eta esan zidan: “Nola onar dezakezu hori? Ikusi al duzu? Ez dago ondo; ikusleak nahasten ditu”.

Kiropraktikoen auzia

Edzard Ernst-ek eta Simon Singh-ek elkarrekin idatzi zuten *Sendabide ala iruzurbide. Medikuntza alternatiboa proban* liburua, eta, liburura argitaratzearekin batera, hainbat artikulua idatzi zituzten egunkarietan. *The Guardian*-en argitaratutako batengatik Singh epaitegietara eraman zuten. Ernstek oso gertutik bizi izan zuen hura:

“Egun horietan zen urte hartako Kiropraktikoen Astea. Simonek esan zuen kontaktu on bat zuela *The Guardian* egunkarian, eta artikulua bat idatziko zuela haietzat. Zirriborroa bidali zidan gainbegiratzeko, eta Simonek artikulua bultzatzen izan behar zuen ordu-erdi batean. Irakurri nuen, eta iruditu zitzaidan ondo zegoela, objetiboki ez zuela akatsik. Abokatuek ere esan zuten ondo zegoela. Baina kiropraktikoei Simon salatu zuten artikulurengatik.”

Oso gaizki sentitu nintzen, benetan gaizki. Sentitzen nuen ez zutela Simon salatu, Simon eta biok baizik. Izan ere, sentitzen nuen Simon salatu zutela ni salatu nahi nindutelako; borroka asko izan baitituzte kiropraktikoei. Ez dut nahi jendea kiropraktikoengana joatea, eta horrek kexu asko ekarri zizkion nire unibertsitateari, eraso gehiegi, eta edozer gauza egin zuten pertsonalki niregana iristeko.

Beraz, artikulua ikusita abokatuengana joan ziren, eta abokatuek esan zuten sala zezaketela, eta irabaz zezaketela. Oso gaizki sentitu nintzen, Simonek eta biok banatu egin baikenituen liburuaren irteerako lanak; gerta zitekeen niri egokitzea artikulua hura idaztea. Nik ez nuke idatziko esaldi polemikoa Simonek idatzi zuen bezala, zientzialari batek ez baitu esaten “[kiropraktikoei] *nahita* sustatzen dituzte gezurretan oinarritutako tratamenduak”. [Ingeleseko jatorrizko esaldia “*they happily promote bogus treatments*” da, eta *happily* hitzaren ambiguitasunak ekarri zuen arazoa, “nahita” edo “inuzenteki” adierak hartzen baititu ingelesez, aurrerago Ernstek azaltzen duen bezala].

Nik honela idatziko nuke: ‘Nahiz eta aurkakoaren frogak egon, ondo frogatu gabeko tratamenduak sustatzen jarraitzen dute’. Ezin izango zuten hori salatu. Baina nire esaldia ez zen hain ona izango publikoak ulertzeko. Harena hobe da, baina salatuta izateko posizioan utzi zuen. Epaiketa ez zen izan kasuari buruzkoa, artikulua ere esanahiari buruzkoa baizik. Nahiko prozesu konplexua da Ingalaterran. Epaileak begiratu zuen, eta interpretazio okerrean eman zion Simonek idatzitakoari. Haren arabera, esaldiak zioen kiropraktikoei “nahita” pro-

posatzen zituztela tratamenduak. Simonek arabera, aldez, “inuzenteki” esan nahi zuen. Bi esanahiak izan daitezke.

Horrek guztiak urte-erdi bat eraman zuen, gutxi gorabehera. Kostu legal izugarria zuen. Eta Simonek apelatu egin behar zuen, eta hori ere oso konplexua da. Lehendabizi baimena lortu behar zuen kasua berriz irekitzeko, Ingalaterrako [Apelazio Gortearen] hiru epailek emanda. Haiek ondorioztatu zuten Simonek ez zuela esan nahi lehen epaileak interpretatu zuena, eta, ia egun berean, Kiropraktikoen Elkarte Britainiarrak kendu egin zuen salaketa.

Uste dut Simonek 50.000 libera galdu dituela, baina kasua irabazi du. Nire herroia da, eta jende askorena ere bai, lortu duenarengatik. Eta prozesu horren gauzarik garrantzitsuena da zientzia, kazetaritza, idazkuntza eta abarretan interesa duen jende asko bildu zuela, Ingalaterrako libeloa aldatzea nahi duen jendea. Hori da Simonek lortu duena; libeloa Britainia Handian aldatzear dago. Eta dena da Simoni esker. Lorpen handia da. Nirekin hasieran hitz egin zuten abokatu britainiarrek esaten zuten gizon bakar batek ezin duela legea aldatu. Eta orain egin daiteke. Gizon handi baten lorpena da.”

Eta erantzun nion bera bezain kezkatuta nengoela ni. Eta nire laguntzarekin, kexu bat bidali zuen BBCra. Hasieran, kexua errefusatu zuten, baina, azkenean, onartu egin zuten. BBCk akatsa zuzendu behar izan zuen. Hein handi batean, Simon eta biok elkartu ginen eztabaida bat izan genuelako. Gero, aurrez aurre egon ginez, eta oso ondo moldatu ginen. Hark interes handia zuen medikuntza alternatiboan, eta begi-bistakoa zen hori izango zela haren hurrengo liburua. Elkarrekin liburu bat egitea proposatu zidan, eta nik ezetz erantzun nion. Ez nuen liburu bat egin nahi.

Ezagutzen zenuen alde zurretik?

Ez nekien zein zen. Ez nekien best-sellerrak idatzi zituenik. Oso tipo atsegina zen, eta gustuko nuen. Eta oso ondo konpontzen ginen, baina banekien oso zaila eta erronka handia izango zela gai polemiko bati buruzko liburu bat beste norbaitekin batera idaztea. Ikuspuntu desberdinak izango genituen, nahiz eta antzekoak izan. Horregatik erantzun nion ezetz. Baina hark ez zuen etsi. Konbentzitzeko gaitasun handia du. Googlen bilatu, eta hari buruzko informazioa irakurri nuen. Asko pozten ninduen halako pertsona batek nirekin liburu bat idatzi nahi izateak, eta baietz esan nion, saiatuko ginela. Baina ez bazuen ondo funtzionatzen edo ikuspegi desberdinak bagenituen, bertan behera utziko genuen liburua. Beraz, saiatu ginen eta funtzionatu egin zuen.

“Simon Singhek proposatu zidan liburu bat elkarrekin egitea, eta nik ezetz erantzun nion. Baina hark ez zuen etsi, konbentzitzeko gaitasun handia du.”

Zure ustez, liburua iritsiko da espero duzuen publikora, edo bakarrik jadanik konbentzitututa dagoen jendearengana?

Galdera ona da hori, gauean loa eragozten didan galdera. Azken batean, nire bizitzaren azken bi hamarkadetan zubiak eraikitzen saiatu naiz zientziaren eta medikuntza alternatiboaren artean (antizientzia edo pseudozientzia). Orduan, Simon etorri zen eta esan zidan liburua idazteko. Bera ez da pasatu besteen ikuspuntua ulertzen saiatzeko prozesutik. Bere ikuspegia ez da batere tolerantzia petrikiloekin, iruzurtiekin eta plazeboarekin eta horrelako gauzekin. Beraz, liburua erradikalagoa geratu da nik bakarrik idatzi izan banu baino.

Bestalde, bi munduen artean luze egon ondoren, bada garaia egia esateko. Eta liburu hau egiari buruzkoa da. Horregatik, pozik nago liburua erradikala dela-

ko. Nik ez nuke idatziko hain liburu erradikala, garrantzitsua iruditzen baitzait sinestunak diren tara iristea. Garrantzitsua da, baina agian ezinezkoa. Ia hogeit urtez eztabaidatu dut “egia ebangelikoaren” sinestunekin, eta konturatu naiz ezin zarela haiengana iritsi; ezinezkoa baita. Pertsona horiek arrazoizko argudioekiko immune dira.

“*La hogeit urtez eztabaidatu dut “egia ebangelikoaren” sinestunekin. Pertsona horiek arrazoizko argudioekiko immune dira.*”

Plazebo-efektuaren alde etikoari buruz ere hitz egin nahi dugu. Oso efektu indartsua da. Bilatu beharko genuke plazeboa erabiltzeko modu etiko bat?

Badugu plazeboa erabiltzeko modu etiko bat. Ni plazebo-efektuaren zale handia naiz. Medikuek on batekin ahalik eta

gehiena egin behar du plazebo-efektua areagotzeko. Horrek ez du esan nahi plazeboa preskribitu behar duzunik, baizik eta tratamendu eraginkorra eman behar duzula homeopata batekin egiten duen bezain modu enpatikoan —10 minutu baino gehiago pazientearekin, komunikazio handiarekin, sinpatia handiarekin—. Horrela plazebo-efektua eragingo duzu. Hori gertatzen ari da mediku onekin etengabe eta toki guztietan.

Baina, bestalde, hori dena ulertu baduzu, eta argudioari buelta ematen badiuzu, konturatuko zara pazienteari plazebo hutsa ematean iruzur egiten ari zarela. Kliniko moduan, engainatzen ari zara pazientea. Gainera, plazeboaren efektua ez da fidagarria. Ez du asko irauten. Eta garrantzitsua dena, ez da etikoa pazientea nahastea hau esanez: “Erremedio homeopatikoa honekin lagunduko dizu, badakidalako lagunduko dizula”. Plazebo batekin egiten baduzu, erremedio homeopatikoa batekin adibidez, pazienteari gezurra esaten ari zara. Ez zara egia esaten ari. Eta gezurra esatea ez da etikoa. Duela 50 urte zilegi zen gezurra esatea, baina gaur egun argi dago ezetz. Medikuen eta klinikoaren arau etikoek diote egia esan behar zaiela pazienteei. Beraz, ez da etikoa, ez da fidagarria eta ez da beharrezkoa. ●